

умисних вбивств зокрема.

Список використаних джерел

1. Криміналістичні засоби та методи розслідування кримінальних правопорушень: навчальний посібник (2022). 164 с.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

3. Криміналістика (Методика розслідування окремих видів злочинів): навч. посіб. – Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2018. – 292 с.

Крачковська Діана Сергіївна,

здобувач вищої освіти навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Симчук Анатолій Степанович,

доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Законне затримання службовою особою регламентовано статтею 208 КПК, чітко закріплюючи підстави та порядок такого затримання. Порядок затримання особи регламентує дії уповноважених осіб в мирний час.

Право на затримання особи в умовах воєнного стану, як і в мирний час, надано уповноваженій службовій особі, тобто особі, якій законом надано право здійснювати затримання, зокрема, співробітникам Служби безпеки України; військовослужбовцям, а також працівникам Державної Прикордонної служби України; військовослужбовцям Національної гвардії України; поліцейським; Працівникам НАБУ; уповноваженим посадовим особам ДБР та іншим [3].

Однак з моменту введення на території України правового режиму воєнного стану окрім загальних положень щодо затримання особи необхідно застосовувати положення статті 615 КПК.

З 24 лютого 2022 року зміни до КПК, а саме статті 615 КПК вносилися двічі. Вперше Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» від 14.04.2022 № 2201-IX, а вдруге – Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення окремих положень досудового розслідування в умовах воєнного стану» від 27.07.2022 № 2462-IX.

Згідно з останніми змінами, які є чинними і досі, наявні випадки для затримання особи без ухвали слідчого судді, суду, визначені статтею 208 КПК України, або виникли обґрунтовані обставини, які дають підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні злочину, - уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати таку особу [2].

Строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати строк, визначений статтею 211 цього Кодексу, а саме сімдесяти двох годин з моменту затримання [2].

Якщо в умовах воєнного стану відсутня об'єктивна можливість доставити затриману особу до слідчого судді, суду у строк, передбачений статтею 211 цього Кодексу, розгляд клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу здійснюється із застосуванням доступних технічних засобів відеозв'язку з метою забезпечення дистанційної участі затриманої особи [2].

Якщо затриману особу неможливо доставити до слідчого судді, суду у строк, передбачений статтею 211 цього Кодексу, для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу або забезпечити її дистанційну участь під час розгляду відповідного клопотання, така особа негайно звільняється [2].

Тобто в умовах воєнного стану зберігаються звичайні підстави для затримання осіб за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. Винятком із загального правила є можливість розгляду клопотання за допомогою технічних засобів відеозв'язку з метою забезпечення дистанційної участі затриманої особи. Доставити затриману особу можна лише до слідчого судді, суду для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу.

У разі наявності об'єктивних обставин, що унеможливають вручення затриманій особі письмового повідомлення про підозру у строки, встановлені статтею 278 цього Кодексу, а саме не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту її затримання, якщо такі процесуальні дії здійснюються в умовах воєнного стану, то строк для вручення письмового повідомлення про підозру затриманій особі може бути продовжено до сорока восьми годин. У разі якщо особі не вручено повідомлення про підозру упродовж сорока восьми годин з моменту її затримання, така особа підлягає негайному звільненню [2].

Кримінальне провадження повинне здійснюватися відповідно до засад кримінального провадження визначених статтею 7 КПК України. Навіть під час воєнного стану особливе має значення такий принцип як доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень, а також розумність строків.

Доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень означає, що кожному гарантується право на справедливий розгляд та вирішення справи в розумні строки незалежним і неупередженим судом, створеним на підставі закону. Вирок та ухвала суду, що

набрали законної сили в порядку, визначеному цим Кодексом, є обов'язковими і підлягають безумовному виконанню на всій території України. Кожен має право на участь у розгляді в суді будь-якої інстанції справи, що стосується його прав та обов'язків, у порядку, передбаченому цим Кодексом. Якщо інше не передбачено цим Кодексом, здійснення кримінального провадження не може бути перешкодою для доступу особи до інших засобів правового захисту, якщо під час кримінального провадження порушуються її права, гарантовані Конституцією України та міжнародними договорами України [1].

Під час кримінального провадження кожна процесуальна дія або процесуальне рішення повинні бути виконані або прийняті в розумні строки. Розумними вважаються строки, що є об'єктивно необхідними для виконання процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень. Розумні строки не можуть перевищувати передбачені цим Кодексом строки виконання окремих процесуальних дій або прийняття окремих процесуальних рішень. Критерії для визначення розумності строків кримінального провадження визначені ч.3 ст. 28 КПК, ними є: 1) складність кримінального провадження, яка визначається з урахуванням кількості підозрюваних, обвинувачуваних та кримінальних правопорушень, щодо яких здійснюється провадження, обсягу та специфіки процесуальних дій, необхідних для здійснення досудового розслідування тощо; 2) поведінка учасників кримінального провадження; 3) спосіб здійснення слідчим, прокурором і судом своїх повноважень [1].

Отже, проаналізувавши останні зміни в КПК, що стосується особливостей затримання під час воєнного стану, можна сказати, що вони спрямовані на максимальний захист прав і свобод затриманих, справедливої і розумної процедури, ефективне виконання функцій держави в здійсненні кримінального провадження відповідно до визначених засад.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення окремих положень досудового розслідування в умовах воєнного стану: Закон України від 27.07.2022 № 2462-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2462-20#Text>

3. URL: <https://www.academia.edu/86287571/>